GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 242. *Sâmbătă 15 (27) Decemvre* **1884.**

Braşovŭ, 14 (26) Decemvre

Vĕḑurămŭ în numĕrulŭ trecutŭ, cum judecă „Pesti Naplo“ actualulŭ sistemŭ alŭ încassării dărilorŭ. Vĕḑurămŭ ce părere are despre zelulŭ ce-lŭ desvóltă nesăţioşii inspectorĭ de dare şi esecutorii, la oraşe nu mai puţinŭ ca la ţéră.

Pişcătura acésta se înţelege, că au simţit'o binişorŭ cei dela guvernŭ şi fóia d-lui Tisza, „Nemzet“ s'a şi grăbitŭ, de a 'i apĕrá în contra învinuirilorŭ nimicitóre ale lui „Pesti Napló.“ Décă nu e de vină ministerulŭ de finance cu organele lui, pentru cele ce se petrecŭ, atuncĭ cine altulŭ póte fi de vină, decâtŭ însuşĭ publiculŭ, adecă partea păgubită? De aceea „Nemzet“ încarcă tótă vina în spinarea sêrmanului publicŭ, provocându-se la tribunalulŭ financiarŭ din Pesta, nu de multŭ înfiinţatŭ, şi ḑicêndŭ, că după ce misiunea acestui tribunalŭ, este de a face dreptate celorŭ ce se plângŭ asupra administraţiei financiare, relele urmărĭ trebue sĕ şi-le ascrie publiculŭ numai sie-şĭ, séu pentru că nu a reclamatŭ la timpŭ, séu pentru că nu cunóşce legea; ér ce privesce dispoşiţiunile legale şi organele financiare, lorŭ nu li se mai póte dá nicĭ o vină.

Fórte nemeritŭ este rĕspunsulŭ ce-lŭ dă „Siebenbürgisch d. Tageblatt“ din Sibiiu ḑiarului „Nemzet“ la cutezata sa afirmare de mai susŭ:

„E posibilŭ, ḑice fóia Sibiană, că icĭ colo contribuabilulŭ din indolenţă sĕ nu-şĭ caute de interesŭ. Dér în totalŭ fie-care dintre contribuabilĭ se îngrijesce de apĕrarea dreptului sĕu şi sciu în generalŭ, ceea-ce cere legea dela dênsulŭ. Adevăratŭ, că cunoscinţa de legĭ a poporaţiunii nu póte merge aşa de departe, ca sĕ studieze fie-care broşură nouă din „colecţiunea de legĭ“ spre a fi în curentŭ cu legile nesfârşite asupra dărilorŭ şi asupra timbrelorŭ. Pentru acésta burgesulŭ şi ţĕranulŭ ocupatŭ cu gréua muncă a ḑilei nu are timpŭ. Dér sĕ punemŭ casulŭ, că fie-care contribuabilŭ ar fi prenumeratŭ la colecţiunea de legĭ. Ce folosesce cetăţénului nemaghiarŭ, de a doua clasă, cunosciinţa de legĭ, décă capĕtă d. e. traducerea germană a articlului de lege asupra nouĕi dărĭ, după ce acéstă dare a fostŭ taxată de multŭ şi póte chiar esecutată? Căcĭ este scitŭ, că de multe orĭ trecŭ lunĭ la mijlocŭ, până când ministerulŭ se simte îndemnatŭ de-a publicá traducerea legilorŭ în limbile usuate în ţéră,*) éră ministrulŭ de finance nu voesce sĕ aştepte până ce publiculŭ se informéză asupra nouei legĭ. Sĕ admitemŭ însĕ că cetăţénulŭ contribuabilŭ este în posiţiune de a studiá fiecare lege nouă îndată la întrarea ei în viéţă. Ce-i póte folosi acésta? După fiecare lege urméză o ordinaţiune a ministrului de finance, prin care se stabilesce modulŭ esecutării ei. Acéstă ordinaţiune, care e de multe orĭ mai importantă chiar decâtŭ legea, apare însĕ numai în limba maghiară. Prin urmare douĕ treimĭ din poporaţiunea Ungariei nu o potŭ pricepe. Cu unŭ cuvêntŭ este nedreptŭ, neechitabilŭ şi neadmisibilŭ de a cere dela massa poporaţiunii cunosciinţa exactă a nesfêrşitelorŭ şi nenumĕratelorŭ legĭ şi ordonanţe pentru dărĭ şi taxe, cari se schimbă mereu, suntŭ fórte voluminóse şi au atâtea chichiţe. Cu multŭ mai naturală şi mai simplă este pretensiunea: ca organele financiare însĕle sĕ cunóscă bine dispoşiţiunile legale, şi nu numai sĕ le cunóscă, *dér sĕ le şi respecteze.*“

Bine observă numita fóie mai departe, că ministrulŭ de finance pretinde numai dela publicŭ, ca sĕ satisfacă legei, dér nu şi dela funcţionarii sĕi, şi décă aceştia abuséză şi calcă legea nu-i pedepsesce. Ministrulŭ vede numai de interesulŭ fiscului, de aceea ţine mai întotdéuna parte inspectorilorŭ de dare, a cărorŭ problemă este de a stórce câtŭ mai multŭ pe bieţii contribuabilĭ. De aicĭ vine apoi letargia cetăţenilorŭ, carĭ se convingŭ că nicĭ într'unŭ modŭ nu li se face dreptate.

Décă este ca sĕ ne dămŭ şi noi opiniunea în ceea ce privesce poporulŭ românŭ, apoi la cele amintite amŭ mai adauge, că în acéstă situaţiune precară generală, cea mai grea şi ameninţătóre ni se pare a fi posiţiunea ţĕranului românŭ, care, adevĕrulŭ spuindŭ, este de obsce multŭ mai rĕu orientatŭ, informatŭ şi apĕratŭ decâtŭ e, de pildă, ţĕranulŭ sasŭ din Ardélŭ. Şi nu numai faţă cu administraţia financiară, dér şi faţă cu cea justiţiară situaţiunea ţĕranului nostru este multŭ mai grea, decâtŭ a conlocuitorilorŭ sĕi de altă naţionalitate.

Abstragêndŭ dela povĕţuirea bună de care se bucură Sasulŭ ardelénŭ din partea fruntaşilorŭ sĕi cărturarĭ în tóte afacerile vieţei sale naţionale şi economice, îi mai vine într'ajutorŭ şi limba germană, pe care o cunoscŭ aprópe toţĭ funcţiunarii ungurĭ — şi oficiele statului sunt ocupate numai de Ungurĭ. Dér cine mai vorbesce aḑĭ romănesce, cine mai are ochĭ şi urechĭ pentru cererĭ şi plângerĭ făcute în limba română?

Bietulŭ ţĕranŭ românŭ alérgă în deşertŭ dela Pilatŭ la Caiafa, pentru ca sĕ-şĭ apere dreptulŭ. Nimenĭ nu se milostivesce de sórtea lui, toţĭ îi vinŭ numai cu pretensiunĭ şi esecuţiunĭ. Ce se încépă elŭ în acéstă strimtóre? Câţĭ ţĕranĭ românĭ şi-au pierdutŭ averea în aceştĭ 15 anĭ din urmă, pentru că n'au cunoscutŭ legile, n'au înţelesŭ limba oficielorŭ şi n'au avutŭ sfătuitorĭ bunĭ, la timpŭ?

De nenumĕrate orĭ amŭ apelatŭ la cărturarii noştri, preoţĭ şi mirenĭ, ca sĕ se gândéscă seriosŭ la marea responsabilitate ce o au faţă cu ţĕranulŭ românŭ, dela a căruia bunăstare depinde şi viitorulŭ lorŭ. Destulŭ asudă bietulŭ săténŭ Românŭ ca sĕ-şĭ créscă copii la scólă. Sĕ nu fie elŭ óre în dreptŭ a cere dela fiii sĕi mână de ajutorŭ după ce se întorcŭ dela învĕţătură? Décă toţĭ îlŭ vorŭ părăsi, décă nicĭ unulŭ nu va voi sĕ stea lângă elŭ, ce se va face cu timpulŭ din patrimoniulŭ strămoşescŭ?

---

*) Óre în limba română se mai traducŭ legile? Pe câtŭ suntemŭ informaţĭ aceste traducerĭ au încetatŭ de multŭ! Red.

CRONICA POLITICĂ.

Cercurile polilice din Pesta aşteptă cu mare nerăbdare discursulŭ de anulŭ nou, ce-lŭ va ţiné ministrulŭ-preşedinte Tisza. Se ḑice, că elŭ va profitá de acéstă ocasiune, ca sĕ dea o enunciaţiune politică, care sĕ trécă peste forma convenţională. Discursulŭ de înaugurare ţinutŭ de preşedintele camerei magnaţilorŭ Sennyey, sgomotele ce circulă asupra nisuinţelorŭ de secesiune în năuntrulŭ partidei liberale, precum şi alte casurĭ ce s'au ivitŭ în timpulŭ din urmă, dau în adevĕrŭ destulă materiă pentru o astfelŭ de enunciaţiune. Se mai ḑice, că Tisza, continuându-şĭ discursulŭ sĕu electoralŭ dela Oradea mare, va da ămĕnunte despre problemele liberalismului ungurescŭ şi va clarificá raporturile sale în acéstă direcţiune. Noi încă aşteptămŭ cu nerăbdare acea enunciaţiune, mai cu sémă că ministrulŭ Tisza e hotărîtŭ, cum se ḑice, sĕ-şĭ spue totŭ foculŭ ce-lŭ arde la inimă.

*

Multă vorbă s'a făcutŭ prin ḑiare despre aceea, că ministrulŭ-preşedinte Tisza ar negoţiá cu Desiderŭ Szilagy, unulŭ din corifeii oposiţiunei moderate, cu scopŭ ca acesta din urmă sĕ între în ministerŭ şi sĕ priméscă portofoliulŭ ministerului de justiţiă, în loculŭ d-lui Pauler, care se va retrage în pensiune. Scirea acésta a adus'o mai ântêiu »Wiener Allg. Ztg.« din Viena. »Pesti Naplo,« organŭ alŭ oposiţiunei moderate maghiare, s'a grăbitŭ de a-o desminţi. In contra acestei desminţirĭ afirmă din nou »W. Allg. Ztg.,« că îşĭ susţine scirea ḑicêndŭ, că d-lŭ Tisza i-ar fi lăsatŭ d-lui Szilagy mână liberă încâtŭ privesce conducerea resortului justiţiei. Szilagy, adauge numita fóiă, nicĭ din patriotismŭ nu póte refusá propunerea d-lui Tisza. Vomŭ vedé!

*

Scimŭ că în 29 Decemvre st. n. se va întruní din nou dieta Croaţiei. Avêndŭ în vedere acésta, partida episcopului Strossmayer a ţinutŭ mai multe conferenţe în Agramŭ şi se asigură, că a hotărîtŭ, ca toţĭ membrii partidei (independenţii) sĕ se presenteze în şedinţa de deschidere dela 29 l. c. şi sĕ ia parte şi la discusiune. Se mai vorbesce, că la alegerea deputaţiunei regnicolare, compusă din 12 membri, vorŭ fi aleşĭ şi doi trei membrii din oposiţiune. Atâtŭ respectŭ au şi mamelucii lui Khuen-Hedervary de principiile constituţiunale-liberale.

*

»Pol. Corr.« e informată din Belgradŭ asupra afacerei sêrbo-bulgare, că motivulŭ zădărnicirii înţelegerei directe dintre Sêrbia şi Bulgaria în privinţa diferenţelorŭ de graniţe zace în faptulŭ, că cabinetulŭ bulgarŭ a refusatŭ sĕ recunóscă tractările făcute de prinţulŭ Alexandru şi că 'şĭ-ar fi esprimatŭ dorinţa d'a se reîncepe tractările între amêndouĕ guvernele. Unŭ consiliu de miniştri ţinutŭ sub preşedinţa regelui Milanŭ a declaratŭ, că cererea nu se potrivesce nicĭdecum cu consideraţiunile ce se datorescŭ persónei prinţului Alexandru, a respins'o şi a hotărîtŭ ca Serbia sĕ se întórcă acum la status quo. Acéstă atitudine a Serbiei a produsŭ în Sofia o impresiune durerósă. Se speră, că înţelegerea dintre tinerile state se va stabili din nou prin întrevenirea Austro-Ungariei, Germaniei şi Rusiei. Mai înainte de tóte însă ar trebui rechematŭ agentulŭ diplomaticŭ rusŭ din Sofia, dacă e adevĕratŭ, că elŭ a zădărnicitŭ până acum acéstă înţelegere.

*

Scirea despre o viitóre călĕtoriă a prinţului Bismarck la Paris, a produsŭ în capitala Franciei mare nelinişte. Mai alesŭ ḑiarele oposiţionale, monarchice-clericale şi intransigente, comentéză acéstă scire cu multŭ interesŭ. Astfelŭ Henri Rochefort scrie în »Intransigeant« următórele: »Marele cancelarŭ alŭ imperiului germanŭ va îmbrăţişá pe marele cancelarŭ alŭ republicei, Otto se va arunca în braţele lui Jules..... Avemŭ neîncredere, e ascunsŭ unŭ proiectŭ la spatele acestei călĕtorii. Marele politicŭ prusianŭ nu se ostenesce de géba. Bólele sale au fostŭ totdéuna precursorii vre-unei întreprinderĭ. Aduceţi-vĕ aminte de Biarritz înainte de Sadova, de Marsfeld înainte de Sedan. Acum e soţia sa, de care se îngrijesce. Asta'i neliniştitorŭ — pentru noi.« Totŭ în acestŭ chipŭ scrie »Univers,« întrebândŭ: »Care póte fi scopulŭ călĕtoriei d-lui Bismarck? Ne-amŭ mira, décă marele cancelarŭ ar simţi trebuinţă sé convină cu d. J. Grévy séu cu d. Jules Ferry. Pentru ce?« »La Presse« încă amintesce scirea, şi a primitŭ o telegramă din Berlinŭ în care i se spune, că d. Bismarck 'şĭ aduce prea bine aminte de ce i s'a întêmplatŭ regeluĭ Alfonso, XII decâtŭ sĕ se espună fără necesitate la fluerăturile parisienilorŭ. Totŭ în acea telegramă i se comunică ḑiarului francesŭ, că prinţulŭ Bismarck, când a cetitŭ ce scrie »Figaro« despre călĕtoria sa, ar fi ḑisŭ: »Dacă mĕ voiu întórce vr'odată la Parisŭ, acésta o voiu face numai în fruntea albilorŭ mei cuirassierĭ.« Dacă în adevĕrŭ va fi esprimatŭ cancelarulŭ germanŭ aceste cuvinte, atuncĭ mai că nu va lipsi o fóiă din pressa francesă, care sĕ nu rĕspundă cancelarului precum i se cuvine.

*

Din Wan se raportéză despre unŭ sângerosŭ conflictŭ dintre Chanii curdicĭ și satele armene din provincia persană-rusă Caradagh dela graniță. Locuitorii armenĭ din nouĕ sate adresaseră o petițiune către Said-ül-Mulk, capulŭ adminstrațiunei din Täbris, în care se plângéu asupra vecsațiunilorŭ la carĭ suntŭ espușĭ din partea proprietarilorŭ în privința dărilorŭ. Se făcŭ în cele din urmă unŭ arangeamentŭ și țĕranii sperau acum că vorŭ fi lăsațĭ în pace. Dar mare le fŭ amăgirea, când țĕranii se pomeniră într'o nópte cu Chanulŭ Mahmud, căpetenia Chanilorŭ curdicĭ, în fruntea a 900 de călărețĭ, că intră în sate... Măcelulŭ a fostŭ grósnicŭ, călăreții lui Mahmud n'au cruțatŭ nicĭ secsŭ nicĭ etate. Fórte puținĭ țĕranĭ au pututŭ scăpa cu viața. Bieții nenorocițĭ au plătitŭ dările cu sângele lorŭ.

O misiune culturală.

„Națiunea“ de Joi, 12 Decemvre, consacră articululŭ sĕu de fondŭ actelerŭ, ce le comite guvernulŭ ungurescŭ față cu Românii de aicĭ, și trage de aicĭ conclusiunea, că astfelŭ de fapte nu îndreptățescŭ pe Ungurĭ, nu numai de a fi civilisătorii Orientului, dar nicĭ măcarŭ de a avé acéstă pretențiune. Iată articululŭ numitului ḑiarŭ:

»Consciința de sine și demnitatea națională suntŭ calitățĭ carĭ onoréză o națiune, și totŭ omulŭ cultŭ este gata a le recunósce și a le apreția chiar la inamicii sĕi. De aceea nu avemŭ dreptulŭ a reproșa Ungurilorŭ simțimĕntulŭ care îi împinge a fi mândri de naționalitatea lorŭ. Admitemŭ chiar că patriotismulŭ conține în sine o părticică de egoismŭ, care adeseorĭ întunecă vederea bărbațilorŭ celorŭ mai mari și'i împiedecă d'a vedea defectele națiunii lorŭ.

Dér și mândria națională are marginile ei. Ea devine rĕu făcĕtóre și degeneră în șovinismŭ când atinge și lovește drepturile altorŭ popóre, și când orbește o națiune până întratâtŭ în câtŭ, în mijloculŭ îngâmfării ei, sĕ nu vaḑă ce'i lipsesce pe tĕrâmulŭ culturei și alŭ civilisațiunii.

In acéstă stare au ajunsŭ spiritele la vecinii noștri din Ungaria.

Lăsândŭ la o parte pentru un momentŭ ceea ce se petrece în Transilvania, ceea ce ḑicŭ în cestiunea Dunării ḑiarele ungurescĭ, 'și ungaro-jidănescĭ și insultele la adresa nóstră, de care suntŭ pline colónele lorŭ, vomŭ face astăḑĭ numai o mică comparațiune, pe care vomŭ trage-o din douĕ fapte a cărorŭ contraḑicere isbitóre va probá ce orbire domnesce la Ungurĭ.

Lectorii noștri îșĭ vorŭ aduce aminte că acum unŭ anŭ și jumĕtate în revista nóstră esternă ne-amŭ ocupatŭ de o publicațiune datorită penei unui eminentŭ bărbatŭ de statŭ ungurŭ, care este astăḑi ministru de finanțe în ministerulŭ austro-ungarŭ. D. de Kallay tratá în opera sa rolulŭ viitorŭ alŭ nemului ungurescŭ în Orientŭ.

După mai multe studii pregătitóre și digresiunĭ istorice, scriitorulŭ ungurŭ ajungea la conclusiunea că poporulŭ ungurescŭ este menitŭ a devení purtătorulŭ de lumină în Orientŭ.

Nu înțelegemŭ pe ce drepturĭ d. de Kallay întemeia acéstă nouă teoriă etnologică. Nicĭ limba, nicĭ tradițiunile, nicĭ trecutulŭ, nicĭ presentulŭ Ungurilorŭ nu'lŭ autorisá a pretinde, că poporulŭ ungurescŭ este menitŭ a jucá rolulŭ unui poporŭ purtătorŭ de cultură. Dela o națiune, care afișéză pretențiunĭ culturale și civilisătóre cu atâta sumeție, s'ar puté cere ca, celŭ puținŭ în presentulŭ ei, în desvoltarea instituțiunilorŭ și moravurilorŭ ei, sĕ dovedéscă o tendință spre cultură și spre progresŭ. N'amŭ avea decâtŭ a descrie cele ce se petrecŭ ḑilnicŭ în camerile legiuitóre, în cluburĭ, în adunărĭ, pretutindenĭ, unde în Ungaria viața socială se manifestă în publicŭ, pentru a dovedi că vecinii noștri suntŭ departe d'a putea pretinde, nu d'a civilisá pe alții, dar chiar d'a fi ei înșișĭ câtușĭ de puținŭ cultĭ. O asemenea enumĕrare de fapte însă ar cere unŭ spațiu prea mare pentru a puté fi cuprinsă într'unŭ articolŭ de ḑiarŭ. Ne vomŭ mărgini a pune aci în vedere unŭ singurŭ faptŭ recentŭ.

Voimŭ sĕ vorbimŭ de faptulŭ sĕlbaticŭ comisŭ în ḑilele trecute de prefectulŭ ungurescŭ din Lugosŭ. Ișĭ póte cine-va închipui ceva mai nedemnŭ de unŭ poporŭ care pretinde a fi civilisatŭ, mai barbarŭ, de câtŭ a vedea pe autoritățile constituite, carĭ suntŭ chemate a ocroti drepturile cetățenilorŭ, distrugĕndŭ ele înșile într'o clipă de ochĭ biblioteca societății studențilorŭ românĭ din Lugoșŭ? Prefectulŭ și-a permisŭ a pĕtrunde cu forța în localulŭ unde era acéstă bibliotecă și-a lua cărțile, ḑicĕndŭ că „așa voesce elŭ, și că va face cu cărțile românescĭ ce va voĭ.«

Prin urmare, sĕrmanii noștri frațĭ nu potŭ nicĭ ceti cărțĭ scrise în limba lorŭ. Acésta este civilisația ungurésca? Ce ḑice d. de Kallay de o ast-felŭ de cultură? Ferésca D-ḑeu pe Orientŭ de asemenea purtătorĭ de lumină!

Dar guvernanții noștri ce gândescŭ? Nu e așa că Ungurii facŭ totŭ ce le este cu putință pentru a stabilí raporturĭ amicale cu poporulŭ românŭ?

SCIRILE ḐILEI.

Aflămŭ că Consistoriulŭ arŭ fi cerutŭ de urgență regulatea socotelelorŭ bisericei Sf. Nicolae din locŭ pe anulŭ 1883.

—0—

In »Intrunirea literară« de Joi a vorbitŭ d. Ioanŭ C. Panțu despre Antonŭ Panŭ, ér d-șóra Elena Dimitriu a cititŭ o nuvelă de N. Gane.

—0—

Ministrulŭ ungurescŭ de interne a cerutŭ municipielorŭ, sĕ'i înainteze până la sfĕrșitulŭ lui Ianuarie 1885 listele corecte de acei funcționarĭ și organe ai comitatelorŭ, centralĭ și ai districtelorŭ, carĭ, fiindŭ ostașĭ în armata comună séu la honveḑĭ, în casŭ de rĕsboiu potŭ rĕmâné în funcțiunile lorŭ, fără a fi mobilisațĭ, cu încuviințarea monarchului la propunerea ministrului de interne.

—0—

Casierulŭ poliției centrale din Pesta, fostulŭ deputatŭ Farkas, a fostŭ arestatŭ, pentru că a defrandatŭ din cassă suma de 2600 fl. Mirarea e că arestatulŭ e omŭ avutŭ, cu unŭ venitŭ anualŭ de aprópe 4000 fl.

—0—

Episcopulŭ românŭ. gr. cat. alŭ Oradiei marĭ, Mihailŭ Pavelŭ, a pusŭ, scrie »Egyetértés,« 6000 fl. la disposițiunea ministrului instrucțiunii Trefort, ca interesele acestei sume sĕ se dea ca stipendiu unui elevŭ din scóla de pictură.

Iată unŭ Prea Sfântŭ prelatŭ, care nu e în stare, sĕ administreze 6000 fl. și sĕ destineze singurŭ stipendiulŭ vre-unui elevŭ românŭ.

—0—

Abia s'a începutŭ construcțiunea teatrului din Aradŭ și foculŭ l'a și visitatŭ. Pompierii au isbutitŭ sĕ localiseze foculŭ, înainte d'a lua dimensiunĭ mai mari.

—0—

Comitelulŭ „Balului Românŭ« din Viena s'a constituitŭ deja, alegĕndu-se preș. D-r. med. St. Ciurcu, vice-preș. d-nii stud. med. M. Wisinevschi și Goilav. cassierŭ d. stud. med. Gr. Țăranu, secretarĭ d-nii stud, med. I. Papanicolu, Ch. Theohari și Călinescu, controlorŭ I. Mavrocordatŭ. Patronagiulŭ balului a bine voitŭ a'lŭ accepta ca și în anulŭ precedentŭ A. S. Archiducele Rainer. Balulŭ seĭ va da în luna lui Februarie; ér venitulŭ sĕu este destinatŭ pentru sprijinulŭ studențilorŭ românĭ din Viena lipsițĭ de mijlóce.

—0—

»Luminătorulŭ« din Timișóra anunță, că dela 1 Ianuariu 1885 va apăré de trei ori pe sĕptĕmână.

I trimitemŭ felicitările nóstre.

—0—

Mai mulțĭ representanțĭ comunalĭ din Crebenați, lângă Biserica albă în Bănatŭ, au acusatŭ acum câte-va lunĭ pe notarulŭ d'acolo Kass Kalman autoritățilorŭ respective pentru falsificare de acte și defraudare de banĭ comunalĭ, dér bieților Românĭ nu numai că nu li s'a făcutŭ dreptate, ci numitulŭ notarŭ fiind ținutŭ încă în postŭ îi schinguesce de atuncĭ mai amarŭ ca unŭ pașă.

Nu e nicĭ lege nicĭ dreptate pentru Românĭ.

—0—

Ḑiarele din Bucurescĭ spunŭ, că lucrările de fortificare a Bucurescilorŭ s'au întreruptŭ, rĕmânĕndŭ sĕ reîncépă la primăvéră.

—0—

»România« scrie, că în comuna Balotescĭ, la o poștă de Bucurescĭ, o bólă contagiósă necunoscută seceră poporațiunea agricolă. Intr'o ḑi o nenorocită familiă a pierdutŭ șése copii.

—0—

Scirĭ sosite din vilaetulŭ Cosovo spunŭ, că familiele sĕrbescĭ d'acolo fugŭ în Sĕrbia din causa jafurilorŭ, incendiărilorŭ și violențilorŭ ce le comitŭ Albanezii. Guvernatorulŭ din Pristina, cu tótă energia și bunăvoința ce o are, nu póte pune capĕtŭ acelei stărĭ, din causa lipsei de armată.

—0—

Se telegrafiază din Budua, că Muntenegrenii din ținutulŭ Coloșinŭ au omorîtŭ optŭ Albaneșĭ mohamedanĭ, carĭ vĕnaseră în Camoși, unŭ locŭ de vĕnătóre reservatŭ pentru prințulŭ Nichița. Câțiva Muntenegrenĭ au fostŭ rănițĭ.

—0—

Se scrie din Constantinopole: Fóia periodică »Ueber Land und Meer« e oprită d'a intra în Constantinopole. Acéstă hotărîre au adus'o cei din Yildiz Kiosk din causă, că în câteva ilustrațiunĭ Mahomed, profetulŭ islamului, era representatŭ cu picióréle subțirĭ și slabe.

—0—

Din Newyork se anunță, că arḑĕndŭ institululŭ catolicŭ de orfanĭ din Brooklyn au peritŭ 35 de copii bolnavĭ, carĭ în zăpăcéla cea mare fuseseră uitațĭ în infirmeriă.

—0—

Teatrulŭ comicŭ din Newyork a arsŭ. Paguba se sue la 175,000 dolarĭ.

FOILETONU.

Puterea graiului naționalŭ și însemnătatea teritorului naționalŭ.

(*Douĕ discursurĭ,* de **Ionŭ a lui G. Sbiera**. Cernăuțĭ 1884.)

II. Este unŭ adevĕrŭ necontestabilŭ, că o națiune începe a esistá din momentulŭ, în carele vre-o colectivitate de ómenĭ, fie ea câtŭ de mică la numĕrŭ, a începutŭ a se folosi de acelaș graiu spre înțelegere reciprocă comună. Graiulŭ comunŭ, ca și orĭcare putere atractivă, a făcutŭ din nisce atomĭ numițĭ indiviḑĭ și ómenĭ, unŭ corpŭ specialŭ organicŭ și unitarŭ, numitŭ națiune. Aicĭ, în corpulŭ națiunii, indiviḑii ne represintă celulele, ér' stările pe diferitele organe și mădulărĭ ale corpului. In corpulŭ organicŭ, numitŭ națiune, colectivitatea de ómenĭ este materia séu corpulŭ, ér' graiulŭ ei sufletulŭ națiunii, puterea ei vitală, principiulŭ ei de viéță. Națiunea este o ființă viă ca și orĭcare altŭ corpŭ organicŭ, neapĕratŭ supusă totŭ acelorașĭ legĭ naturale, neschimbabile, eterne. Și națiunile, ca și corpurile organice, se nascŭ, crescŭ, se desvóltă treptișŭ, culminéză, se înmulțescŭ când le este posibilŭ, și apoi pierŭ, se stingŭ. Și națiunile, ca și alte ființe organice, suntŭ supuse la felŭ de felŭ de înrîurințĭ favorabile și defavorabile, la felŭ de felŭ de morburĭ, de rătăcirĭ și de pericule, unele mai amerințătóre decâtŭ altele. Ca și ființele organice ordinarie, numai acele națiunĭ se conservă, se desvóltă și 'șĭ împlinescŭ misiunea esistinții loră până în fine, cari pricepŭ a delătură, la timpŭ, dela sine tóte ademenirile și tóte atacurile dușmănóse, ce le-arŭ puté împiedecá desvoltarea și periclitá esistința lorŭ. Care națiune nu s'a sciutŭ ferí de astfelŭ de pericule; ai căreia membri nu s'au scutitŭ și nu s'au apĕratŭ unii pe alții; între cari n'a fostŭ vioiu și cultivatŭ cu religiositate sîmțulŭ de solidaritate; acea națiune a apusŭ mai înainte de ce a ajunsŭ timpulŭ maturității sale. Legile eterne nu potŭ fi desconsiderate și călcate în picióre fără de o rĕsbunare înfricoșată! Cine le nesocotesce trebue sĕ sufere cu resignare consecințele temerității, cutezării sale! Goții, Hunii, Gepiḑii,, Longobarḑii, Avarii, și alte atâtea națiunĭ au peritŭ, s'au stinsŭ fără de timpŭ, pentru că în viéța lorŭ au nesocotitŭ legile eterne ale ființelorŭ organice!

Se scie că materia vivificată, că corpulŭ organicŭ, spre a puté trăí, spre a se puté desvolta conformŭ particularitățilorŭ sale individuale, trebue neapĕratŭ sĕ aibă unŭ locŭ propriu, sĕ ocupe unŭ spațiu órecare. Și națiunile, ca nisce ființĭ organice ce suntŭ, n'ar puté trăi, nu s'ar puté desvoltá, întărí și perfecționá, nu șĭ-ar puté manifestá, în modŭ neatârnatŭ, viața lorŭ propriă, particulară și individuală, viéța lorŭ națională, dacă n'ar avé unŭ teritoriu propriu alŭ sĕu, unde membrii corpului lorŭ, indiviḑii naționalĭ, sĕ se estindă unulŭ lângă altulŭ, însă în legătură și funcțiune organică, fără a fi stingherițĭ și împedecațĭ întru acésta prin alte corpurĭ intermediare heterogene! Fĕtulŭ în pântecele născĕtórei sale încă esistă și trăesce; abia după ce este pusŭ în leagănulŭ sĕu, abia din momentulŭ acesta începe a'șĭ manifestá și elŭ, prin vre unŭ strigătŭ séu plânsŭ, esistința sa, viața sa propriă particulară, individuală și neatârnată.

Astfelŭ stă lucrulŭ și cu o națiune! Națiunea care nu posede unŭ teritoriu propriu alŭ sĕu, unde sĕ fie ea singură stăpână nemărginită și unde sĕ'șĭ pótă manifestá viața sa particulară și invidualâ după placulŭ sĕu, astfelŭ de națiune nu o putemŭ numì desvoltată în organismulŭ ei, și înzestrată cu tóte condițiunile necesarie pentru a duce în modŭ independentŭ o viață propriă particulară și individuală. O națiune fără de teritorŭ propriu încă n'a ajunsŭ la acelŭ gradŭ de putere fisică și intelectuală, carea s'o pună în stare a se mișca de sine, în vederea și auḑulŭ tuturora, după dictatulŭ minții, alŭ voinții și alŭ intereselorŭ sale, ea nu este încă în stare a fi și a se păstrá neatĕrnată.

O națiune fără de teritoriu propriu, într'unŭ stadiu mai înaintatŭ alŭ formațiunii și desvoltării sale, o mai putemŭ compará și cu unŭ omŭ minorenŭ.

Națiunea fără de teritoriu propriu nu este stăpână nemărginită preste totŭ ce are, nu se póte mișca după placulŭ sĕu în deplină libertate, ci trebue neapĕratŭ sĕ asculte de dictatele națiunii, pe teritorulŭ căreia trăesce și ușorŭ póte fi strînsă, desnaționalisată de către națiunea proprietară, când acésta va crede că desnaționalisarea zace în interesulŭ sĕu. O națiune fără de teritoriu propriu, numai până atuncĭa trăesce în linisce pe teritoriulŭ stăpânitŭ de alta, pană când îi este supusă și îi plătesce tributulŭ cerutŭ. Când însă caută sĕ se misce după placulŭ sĕu și sĕ se aranjeze după interesele sale, când îi vine gustulŭ a se manifestá întru tóte ca și independentă, ca stăpână; în scurtŭ, când nu mai voiesc

CORESPONDENŢA NÓSTRĂ DIN COMITATE.

Domnule Redactorŭ! Sub titlulŭ »Monstruosităţĭ în scólă,« vi s'a relatatŭ din Breţcu, că din scóterea sobelorŭ s'au întêmplatŭ lucrurĭ ne mai audite. In interesulŭ adevĕrului vĕ rogŭ a publicá urmĕtórele reflesiunĭ:

Cu ocasiunea mĕritişului ficei d-lui adm. prot. Spiridonŭ Popescu, socrulŭ celŭ mare, unde s'a datŭ cina comună, neavêndŭ sobă în o odaiă, spre a preveni o eventuală schimbare a timpului, a rugatŭ pe epitropulŭ sĕ-i concédă pentru óre-care taxă o sobă sĕ şi-o aşeḑe în odaiă. Epitropulŭ în înţelegere cu mai mulţĭ membri din comitetulŭ parochialŭ i-a datŭ o sobă pentru o taxă de 2 fl. v. a. Duminecă în 11 Noemvre — şi nu în 10 Noemvre după cum sĕ susţine spre a mai mărí intervalulŭ lipsirei sobelorŭ din scólă — fără însă sĕ scie parochulŭ şi adm. prot. de cele ce se întêmplau, căcĭ de scia că au nuntaşii lipsă de sobă, le da soba sa, ce o avea de reservă şi nicĭ decum nu concedea a o luá pe cea din scólă — dară neîntrebându-lŭ, nicĭ nu póte fi vinovatŭ. Sobele au lipsitŭ numai Lunĭ în 12 Noemvre, prelegerile însă nu s'au întreruptŭ, ci s'au ţinutŭ şi fără sobe, căcĭ fiindŭ timpulŭ móle, nu s'a simţitŭ necesitate a se face focŭ, ba nicĭ la nuntă nu s'a făcutŭ focŭ, căcĭ au statŭ cu uşile deschise, şi astfelŭ nu le-a folositŭ.

Pe noi încă ne dóre inima de scolarĭ, căcĭ chiar eu dela mine am datŭ lemne în scólă, ca sĕ nu tremure copii de frigŭ, deşi amêndoi învĕţătorii am avutŭ salarii restante pe cincĭ anĭ.

Invinuirea e nedréptă şi-şĭ are isvorulŭ numai în desbinările ce esistă între creştinii din Breţcu din causa viitórei întregirĭ a protopopiatului.

Constantinŭ Dimianŭ,
preotŭ şi învĕţătorŭ.

Din parte-ne trebue sĕ observămŭ d-lui Dimianŭ, că nicĭ unŭ casŭ nu póte scusá luarea sobei din scólă, pentru că ea s'a luatŭ în vederea unui timpŭ rece. Şi apoi nu e totŭ una: a mâncá, a bea şi a jucá la nuntă, unde omulŭ se încălḑesce, şi a stá în scólă la unŭ locŭ, unde disciplina nu permite jočulŭ, alergarea şi trântelile ca mijlóce de încălḑire a copiilorŭ.

* * *

De lângă rîulŭ Homorodŭ. 10 Decemvre.

Domnule Redactorŭ! Sciţĭ că s'a decisŭ de repeţite orĭ prin sinódele nóstre eparchiale ca protopopiatele vacante — nu mai puţinŭ ca 24 la numĕrŭ — sĕ se întregéscă — prevĕḑêndu-se posturile protopopescĭ fireşce cu bărbaţĭ cu sciinţă cualificaţĭ şi bine meritaţĭ pe terenulŭ bisericescŭ şi scolarŭ. S'a începutŭ acéstă operă grea, ḑicŭ grea, căcĭ consistoriulŭ voiesce a'şĭ pune orĭ unde numai se póte ómenii sĕi.

Décă guvernulŭ bisericescŭ voiesce sĕ-şĭ acvire magistraţĭ administrativĭ capabilĭ şi devotaţĭ causei bisericei, care trebue sĕ fiă prima preocupaţiune a lui, ba chiar ómenĭ demnĭ de încrederea sa, acésta are raţiune; dar ca acestŭ guvernŭ la împlinirea posturilorŭ protopopescĭ sĕ lovéscă fără cruţare în bărbaţĭ, carĭ n'au altŭ defectŭ decâtŭ că din nefericirea lorŭ au fostŭ şi mai sunt încă de alte părerĭ în unele cestiunĭ bisericescĭ — înţelegŭ aci că nu aparţinŭ strictŭ partidei dominante astăḑĭ — acésta nu numai că nu se póte motiva, dér se nasce bănuială, că ómenii nu se conducŭ atâtŭ de binele şi vaḑa bisericei, câtŭ mai multŭ de spiritulŭ de partidă — de unŭ spiritŭ órecare de rĕsbunare, care nu póte fi decâtŭ spre dauna ireparabilă a bisericeĭ.

Spre ilustrarea acestorŭ afirmaţiunĭ iată aci şi unŭ casŭ concretŭ.

In timpulŭ mai recentŭ veni rêndulŭ a se întregi şi protopopiatulŭ Cohalmului administratŭ de 14 anĭ, de păr. Nicolau Mircea, bărbatŭ trecutŭ prin scóle, gimnasistŭ cu esamenŭ de maturitate şi iuristŭ de Sibiiu — unŭ individŭ harnicŭ, carele meritá încă de multŭ a se învesti cu demnitatea de protopopŭ actualŭ. — Se escrie concursŭ după lege, se face alegerea după lege şi fiindŭ P. Nicolae Mircea uniculŭ concurentŭ, dênsulŭ întrunesce maioritatea preponderantă a voturilorŭ Sinodului protopopescŭ. Actulŭ se promovéză la Consistoriu. Omenii din protopopiatŭ aştéptă ca pe Crăciunŭ sĕ pótă instalá pe alesulŭ lorŭ, — când ce sĕ veḑi? Consistorulŭ cu maioritate de voturĭ decide a se nimicí actulŭ alegereí părintelui Nicolae Mircea de protopopŭ sub pretextulŭ, că fiindŭ numai uniculŭ concurentŭ Consistoriulŭ are dreptŭ a respinge actulŭ alegerei.

Procederea acésta nu este decâtŭ unŭ actŭ arbitrarŭ comisŭ cu scopŭ de părtinire séu de prigonire a unorŭ persóne, carĭ din întêmplare nu sunt pe placulŭ Consistoriului, căcĭ étă unde e buba:

P. Nicolae D. Mircea este înruditŭ de aprópe cu ómenĭ din fosta partidă natională congresuală, care fusese în contra alegerei P. Archimandritŭ Popea de Mitropolitŭ — şi aşadér hic niger, ergo să se nimicéscă per fas et nefas. — Ei bine, se întrebă cineva carele nu este preocupatŭ de nimicŭ, ci numai de binele şi vaḑa bisericei — până când acéstă procedere, până când sĕ domnéscă rĕsbunarea! Nu este acestŭ demersŭ din partea maiorităţei Consistorului capabilŭ a compromite buna inţelegere în biserică şi a disgusta pe mulţĭ cari suntŭ cu totŭ sufletulŭ devotaţĭ causei bisericescĭ?

Sĕ nu cumva sĕ se invóce întru susţinerea acestei procederi necualificabile disposiţiunĭ regulamentere, căcĭ ele nu s'au aplicatŭ nicăiri aiurea de câtŭ aci. Se scie că P. Danciu şi P. Şovrea, ambii cu puţină pregătire (dóră au câte 4 clase gimnasiale) fiindŭ unicii concurenţĭ au fostŭ aprobaţĭ de Consistoríu şi denumiţĭ de protopopĭ în archidiecesă fără nicĭ unŭ scrupulŭ. Dér faţă de Mircea cu cualificaţiune deplinŭ corĕspunḑĕtóre legii şi cu trecutŭ nepătatŭ — trebue sĕ se aplice altă maximă, căcĭ nu este din tabĕra d-lorŭ.

Unŭ membru alŭ sinodului protop.

* * *

DIVERSE.

Esamene la medicină. — Se istorisescŭ dela esamenele din Viena ale medicinistilorŭ urmĕtórele două anectode: 1. Profesorulŭ Bamberger întrebà la esamenŭ pe unŭ tênĕrŭ medicinistŭ despre modulŭ cum va tracta migrena. Candidatulŭ declară, că elŭ va prescrie cafeinŭ. Profesorulŭ: Medicamentulŭ este de totŭ bine alesŭ, dér are o mare greşală: este forte scumpŭ; d-ta ai adeseorĭ a tracta migrena şi la ómenĭ forte sĕracĭ. Nu scii altŭ medicamentŭ? Candidatulŭ tace mulcomŭ. Esaminătorulŭ: D-ta sĕ te gàndescĭ la ceva mai eftinŭ, care produce totŭ acelŭ efectŭ, la unŭ surogatŭ pentru cafeinŭ. Candidatulŭ: — Unŭ surogatŭ, ah! am aflat'o: Cicoriinŭ.

Prof. Brucke esamina unŭ candidatŭ din fisiologiă şi din anatomia superióră. Tênĕrulŭ medicinistŭ memorisase compendiulŭ lui Brucke mecanice de rostŭ şi dĕdu unŭ rĕspunsŭ mai din cuvêntŭ în cuvêntŭ. Intr'unŭ obiectŭ anumitŭ autorulŭ arată în compendiulŭ sĕu, că conglăsuesce în părere cu prof. Virhow. In agitaţiunea esamenului studentulŭ recitéză în modŭ pateticŭ cuvintele: Acésta a aflat'o şi amiculŭ meu Virhow. Acesta este şi amiculŭ meu, întrerupse profesorulŭ Brücke pe studentŭ, pe care de atuncĭ colegiĭ sĕi îlŭ năcăjescŭ cu amiculŭ comunŭ renumitŭ. — Când s'ar pune şi ar aduna cineva tóte nebuniile câte le ḑicŭ unii studenţĭ pe la esamine, ar puté face o frumósă şi bogată colecţiune de cele mai interesante şi mai amusante curiosităţĭ, dar şi prostiile câte se pronunţă de profesorĭ dela catedre încă ar da unŭ bogatŭ inventariu amusantŭ.

Pentru ce se ciocnescŭ paharele? — Intre doi pretinĭ, ce steteu la o masă şi béu vinŭ, se născu o mică dér interesantă discusiune. Unulŭ puse întrebare: Ce însemnare are la bĕutŭ ciocnirea paharelorŭ? E unŭ obiceiu vechiu, care se ţine de urărĭ, ḑise unulŭ; e unŭ obiceiu prostŭ, căcĭ spărgêndŭ paharulŭ îţĭ păgubescĭ busunarulŭ, ḑise altulŭ. Unŭ individŭ mai glumeţŭ dela o altă masă se apropie de ei şi ḑise: Dacă voiţĭ sĕ sciţĭ domnilorŭ, atuncĭ se vĕ spunŭ eu: paharulŭ plinŭ ochii îlŭ vĕdŭ, nasu'lŭ mirósă, gura îlŭ gustă, mânile îlŭ pipăe; dér pentru ca şi urechile sĕ ia parte la acéstă manifestaţiune paharele se ciocnescŭ.

O proclamaţiune. — Comandantulŭ »Stégurilorŭ negre« din Tonchingŭ a atêrnatŭ de pórta fortăreţii Hanoi următórea proclamaţiune în contra Francesilorŭ: »Eu Lu-u, rĕsboinicŭ de neînvinsŭ, anunţŭ următórea încunosciinţare, pentru ca voi Francesii sĕ sciţĭ, că noi vĕ considerămŭ aḑĭ ca rebelĭ, faţă cu carĭ alte naţiunĭ nu cunoscŭ nicĭ o consideraţiune.... Aḑĭ am primitŭ însărcinarea sĕ vĕ declarŭ rĕsboiu şi sĕ vĕ persecutŭ până la extremŭ. Soldaţii mei suntŭ atâtŭ de numeroşĭ ca norii. Noi rĕmânemŭ în Pfui Hoai; stégurile mele şi lăncile mele vorŭ întuneca luminile cerului; puscile şi săbiile mele suntŭ atâtŭ de numerose, ca arborii pădurilorŭ vóstre. Trimiteţĭ în reşedinţa mea capetele generalilorŭ vostri, ale consulilorŭ şi oficerilorŭ vostri! Daţine îndĕrĕtŭ fortăreţele nóstre! Numai atuncĭ vĕ voiu graţiá şi vĕ puteţĭ întórce în Europa. De altmintrelea eu voiu veni până la voi, veţĭ fi omorîţĭ toţĭ şi nu va rĕmênea aci din voi nicĭ âtcŭ unŭ firŭ de érbă.«

Arderea cadavrelorŭ în Statele-Unite. — In Statele-Unite, arderea cadavrelorŭ a intratŭ deja în obiceiu. Pretutindenea se instaléză aparate crematorii, şi ḑiarele americane ne spunŭ că în câteva localităţĭ unŭ mare numĕrŭ de cadavre aştéptă.... cu nerábdare.... ca sĕ le vie rêndulŭ. Arderea cadavrelorŭ a devenitŭ unŭ lucru comunŭ pentru tóte clasele societăţii. Astfelŭ, acum câteva ḑile, s'a arsŭ cadavrulŭ unei actriţe cu renume— miss Laura Clancy — după cererea espresă a mórtei. Miss Laura Clancy era una din stelele trupei d-lui Frank Mayo, şi principala tovărăşă a d-nei Maria Anderson, comediană americană, care face acum furóre la Londra. Ea a muritŭ de ftisiă şi a esprimatŭ murindŭ dorinţa de a fi arsă, pentru ca astfelŭ cenuşa ei sĕ fie pusă în două urne, destinate de a împodobí mormêntulŭ sorei sale dela Baltimor şi alŭ mamei sale dela Burlington (Statulŭ Vermut). O mare mulţime se adunase la Lancaster (statulŭ Pensilvaniei) pentru a vedé cum se consumă remăşiţele frumósei actriţe. Cadavrulŭ a fostŭ învĕlitŭ într'unŭ cérşafŭ (lepedeu) muiatŭ în apă cu pétră acră. In două óre operaţiunea a fostŭ terminată. Biata actriţă, şi la acéstă din urmă representaţiune avusese forte multă lume!

Indreptare. – In articlulŭ de fondŭ din numĕrulŭ trecutŭ (241) colóna a 2-a, alinea din urmă, pe la mijlocŭ s'a schimbatŭ unŭ rêndŭ „din care causă sensulŭ este stricatŭ. Proposiţiunea, ce se începe cu cuvintele: „Nenorocitulŭ cetăţénŭ," este a se îndreptá astfelŭ:

„Nenorocitulŭ cetăţénŭ, capĕtă cu duzina mandate de aceste şi nu scie ce cerŭ într'ênsele; elŭ nu este de felŭ orientatŭ décă a mai plătitŭ odată suma acésta, totă orĭ în parte, de este corectŭ numele séu obiectulŭ şi décă nu cumva i se trage pielea a doua orĭ a treia óră?....."

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

---

sĕ fie supusă şi tributară séu când naţiunea stăpână nu o mai sufere pe teritoriulŭ sĕu în calitate de naţiune deosebită, atunci armonia şi buna înţelegere dintre ele este pierdută, duşmănia deslănţuită şi lupta încăerată cu tóte consecinţele ei fatale. In casulŭ acesta, naţiunii fără de teritoriu propriu nu'i rĕmâne altă scăpare şi mântuire decâtŭ séu eşirea victoriósă din lupta pentru esistinţă, séu emigrarea pe altŭ teritoriu.

Naţiunea fără de teritoriu propriu, spre a-şĭ susţiné esistinţa, nu se póte ocupá în libertate de tóte ramurile vieţii omenescĭ, ci numai de acelea pe cari i-le lasă la disposiţiune naţiunea stăpână. Chiar şi cu acestea nu se póte dedá într'unŭ medŭ nemărginitŭ, ci numai întru câtŭ şi până când îi permite naţiunea stăpână. Din acéstă causă, naţiunile fără de teritoriu propriu suntŭ unilaturale în deprinderile, în actitivitatea lorŭ; ele suntŭ séu numai agricole, séu numai industrióse, meseriaşe séu comerciale. Naţiunea fără de teritoriu propriu se póte considerá, cu dreptŭ cuvêntŭ, numai ca o unéltă, ca unŭ organŭ accesoriu alŭ naţiunii, pe teritoriulŭ căreia petrece.

Istoria universală ne arată o mulţime de naţiunĭ, care au fostŭ necesitate de cruda sórte a petrece timpŭ mai îndelungatŭ, chiar şi totŭ timpulŭ esistinţii lorŭ, unele sub condiţiunĭ mai multŭ, altele mai puţinŭ favorabile, pe teritoriulŭ stăpânitŭ de alte naţiunĭ. Multe din ele, séu în totalŭ séu numai părţĭ dintr'ênsele, spre a-şĭ îmbunătăţí şi îndulcí sórtea lorŭ vitrigă, au trebuitŭ în fine sĕ se contopéscă cu naţiunea stăpână. Nu vomŭ citá nume de popóre, pentru că acésta ne-ar duce prea departe. Dar spre a ilustrá afirmaţiunea nóstră, că naţiunile fără de teritoriu propriu suntŭ forte unilaturale în activitatea lorŭ şi că servescŭ mai multŭ ca unŭ felŭ de unéltă, ca unŭ felŭ de accesorŭ alŭ naţiunii pe teritoriulŭ căreia petrecŭ, vomŭ citá aicĭ numai unŭ singurŭ esemplu.

O naţiune per excellentiam fără de teritoriu propriu naţionalŭ, suntŭ în ḑiua de astăḑĭ Evreii. Aceştia şi-au perdutŭ teritoriulŭ propriu naţionalŭ, n'au mai fostŭ în stare a se ocupá şi a cultivá tóte ramurile activităţii omenescĭ, n'au fostŭ în stare a păstrá şi desvoltá tóte stările séu profesiunile, din carĭ cu necesitate este compusŭ unŭ corpŭ naţionalŭ vigurosŭ. Din lipsa unui teritoriu naţionalŭ, Evreii s'au desvĕţatŭ de productivitate agricolă, industrială şi meserială şi s'au dedatŭ numai cu mijlocirea trecerii din mână în mână a productelorŭ altorŭ naţiunĭ cu teritorii proprie naţionale. Din lipsa de teritoriu propriu, naţiunea evreéscă a devenitŭ o colectivitate, o societate de schimbătorĭ, de comercianţĭ, şi se află mai numĕrósă pe teritoriulŭ acelorŭ naţiunĭ, ai cărora membri nu se prea ocupă cu mijlocirea schimbului productelorŭ omenescĭ şi naturale, cu comerciulŭ. In acea proporţiune însă, în carea membri naţiunei proprietare încetéză a se folosí de serviciile mijlocitóre, de activitatea comercială a Evreilorŭ, în acéstă proporţiune începŭ şi ei a se împuţiná de pe teritoriulŭ acelei naţiunĭ şi se grămădescŭ asupra altora, ai cărora membri încă au trebuinţă de dênşii.

Naţiunea fără de teritoriu propriu, décă voesce sĕ trăiască în specia sa în ticnă, trebue neapĕratŭ séu se speculeze slăbiciunile naţiunii cu teritoriu, séu sĕ caute, sĕ năzuiască a'şĭ câştigá unŭ teritoriu propriu. Altŭ mijlocŭ de scăpare pentru dânsa, de conservare în specia sa, nu esistă. De aceea nu trebue sĕ ne mirămŭ, când vedemŭ naţiunĭ fără de teritoriu propriu măgulindŭ şi cultivândŭ cu rafinare slăbiciunile, pasiunile naţiunilorŭ proprietare, şi contribuindŭ prin acésta la slăbirea şi desnervarea lorŭ, la nimicirea lorŭ chiar, pentru-că numai în modulŭ acesta lucră cu temeiu la asecurarea esistinţii proprie. Şi cine nu scie că atuncia, când este vorbă de perire, de mórte neevitabilă, fie carele cu grăbire dă loculŭ dintêiu altora mai dispuşĭ a încetá din viaţă!

Membrii unei naţiunĭ, ca sĕ pótă funcţioná cu toţii împreună şi întreţiné organismulŭ naţionalŭ în deplină viéţă şi vigore, trebue neapĕratŭ sĕ nu fie despărţiţĭ teritorialŭ unii de alţii, căcĭ în despărţire, ei nu mai forméză unŭ singurŭ organismŭ, ci sunt tot atâtea organisme, fie chiar omogene, pe câte teritorii deosebite se află ei deslipiţĭ şi despărţiţĭ.

Membrii unei naţiunĭ trebue sĕ fie aşeḑaţĭ pe unŭ teritoriu propriu naţionalŭ astfelŭ, ca cu toţii împreună sĕ fie în stare a lucrá în armonie la conservarea şi întreţinerea întregului; numai pe unŭ teritoriu propriu îşĭ potŭ împărţi membrii unei naţiunĭ, singurĭ între sine, conformŭ particularităţii lorŭ individuale, conformŭ abilităţilorŭ lorŭ, tóte funcţiunile necesarie pentru esistinţa şi desvoltarea corpului lorŭ organicŭ, unitarŭ şi independentŭ; numai pe unŭ teritoriu propriu şi continuu potŭ funcţioná tóte organele corpului naţionalŭ în armonie, nestingherite şi neîmpedecate de nimenea şi îşĭ potŭ împliní misiunea lorŭ!

(Va urmá.)

* * *

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Decemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	124.15
Rentă de aurŭ 4%	96.20
Rentă de hârtiă 5%	91.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	120.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.25
Bonurĭ rurale ungare	100.30
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.25
Bonurĭ rurale transilvane	100.75

Bonurĭ croato-slavone	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.70
Renta de hârtiă austriacă	81.95
Renta de arg. austr.	83.10
Renta de aurŭ austr.	104.25
Losurile din 1860	134 —
Acţiunile băncei austro-ungare	854 —
Act. băncei de creditŭ ung.	304.50
Act. băncei de creditŭ austr.	295.—
Argintulŭ	—.—
Galbinĭ împărătescĭ	5.79
Napoleon-d'orĭ	9.76½
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.30
Londra 10 Livres sterlinge	123.35

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 14 Decemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	88	—
Renta rom. amort. (5%)	91½	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32	—
Credit fonc. rural (7%)	99¾	—
» „ „ (5%)	86¾	—
» » urban (7%)	98½	—
» » » (6%)	94½	—
» » » (5%)	83¼	—
Banca naţională a României	1240	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	315	—
« » » Naţională	220	—
Aurŭ	14%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 25 Decemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.64	Vênd.	8.66
Argint românesc	»	8.60	»	8.64
Napoleon-d'orĭ	»	9.74	»	9.75
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	125—	„	126—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Casse de Wertheim

ce resistă pe deplinŭ în contra focului şi nicĭ nu se potŭ sparge, din cele mai renumite fabrice de casse

L. FLEISCHER

oferă pe preţurĭ convenabile în cele mai favorabile condiţiunĭ şi în tóte mărimile.

Iustinianŭ M. Grama,

depositarulŭ fabricei în Braşovŭ.

De observatŭ.

Epilepsia.

Tractarea în scrisŭ.

Cei ce suferŭ de spasmurĭ, de cârcei şi de nervĭ găsescŭ ajutorŭ sigurŭ prin metoda mea. Onorariele se dau după ce se vorŭ observa succese. S'au vindecatŭ sute de ómenĭ.

Prof. Dr. Albert,

distinsŭ, pentru deosebitele succese, de către societatea scienţifică francesă cu marea **medaliă de aurŭ cl. I.**

6. Place du Frône, PARIS.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clusiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clusiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.